

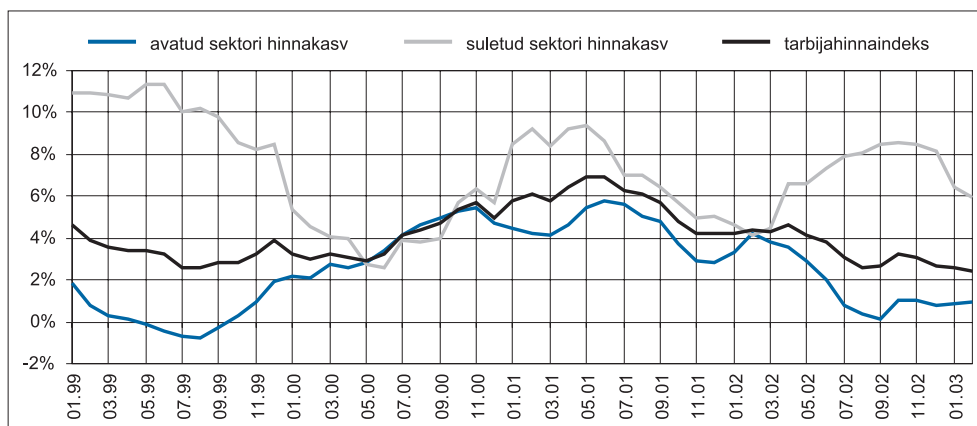
III INFLATSION

THI ja muud hinnaindeksid

Gloabalse nõudluskeskkonna nõrkuse tõttu oli hinnasurve enamikus suuremates tööstusriikides 2002. aastal madalam kui mitmel varasemal aastal. Eesti importkaupade hindadele avaldas mõju ka euro nominaalkursi tõus enamiku suuremate riikide valuutade suhtes. Nende tegurite koosmõjul oli sisseveetavate kaupade hindade mõju Eesti tarbijahinnaindeksi kasvule viimaste aastate madalaim.

Kõige enam mõjutas Eesti tarbijahindu liigpakkumisest tingitud toiduainete hinna langus Euroopas, mis tihedate kaubandussidemete tõttu kandus üle ka Eesti tarbijahindadesse ning toiduainete hinna kasv aeglustus aasta keskmiselt enam kui kaks korda (2001. a 6,6%lt 2002. a 2,7%ni).

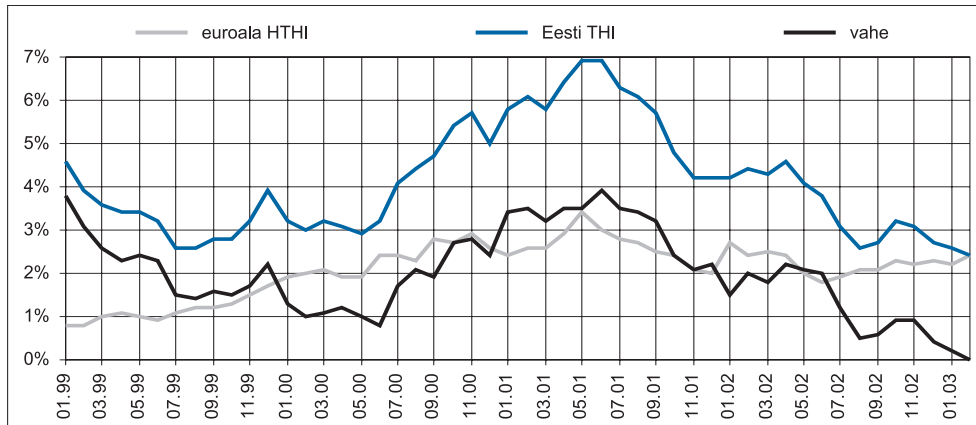
Erinevalt avatud sektori hindadest kiirenes 2002. aastal hinnakasv suletud sektoris. Eesti sisenõudluse kiire kasv ja aasta algusesse jäänud administratiivsed aktsioonid olid inflatsioonitempot kiirendavad (vt joonis 3.1). Suletud sektori hinnad kasvasid 2002. a keskmiselt 7,0% ning tingisid üle 50% tarbijahindade kasvust, mis on ligikaudu kaks korda rohkem kui nende osakaal tarbija ostukorvis.

Joonis 3.1. Avatud ja suletud sektori hindade aastakasv

Kuna Eestis on toiduainete osakaal ostukorvis suurem kui euroala riikides, siis oli ka selle mõju Eesti tarbijahindadele tuntavam. Avatud sektori hinnakasvu pidurdumise toel alanes tarbijahinnaindeksi kasv Vene kriisi järgse perioodiga võrreldavale tasemele. Ka Eesti ja euroala THI kasvu vahe vähenes kõigi aegade madalaima tasemeni (0,4 protsendipunktini detsembris 2002; vt joonis 3.2). Pikemas perspektiivis ei ole nii väike erinevus tõenäoline. Nn alusinflatsiooni osas, mis katab ligi 70% tarbija ostukorvist (kõik komponendid, välja arvatud toit ja kütus), püsis inflatsioonitase ka 2002. aastal ülalpool 4% ning erinevus euroala riikide vastavast näitajast oli ca 2 protsendipunkti. Umbes sellist vahet peetaksegi tootluse kasvutempo erinevust silmas pidades tasakaaluliseks.

Majanduskasvu ülemaailmsest madalseisust tulenev inflatsioonilise välissurve vähenemine ei avaldunud mitte ainult tarbijahindades, vaid ka väljamüügihindades. Näiteks langesid 2002. a ekspordikaupade hinnad 0,6% ja töötleva tööstuse tootjahinnad 1,1%, neljandas kvartalis see protsess aeglustus.

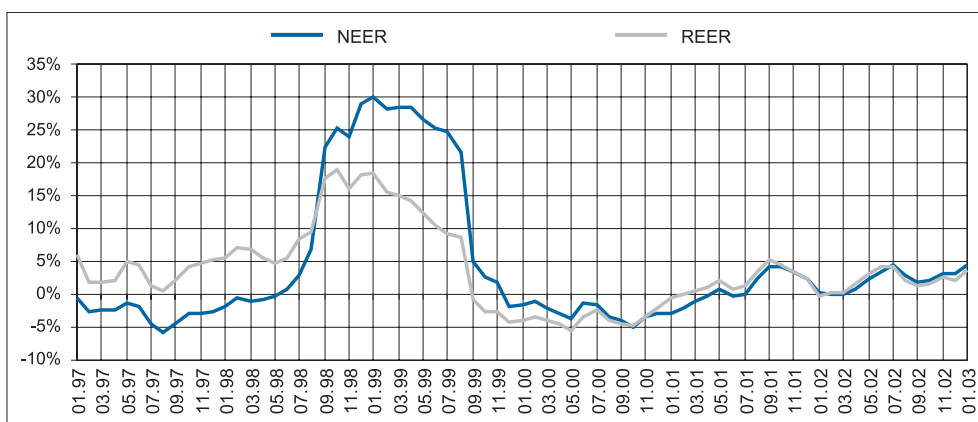
Joonis 3.2. Eesti ja euroala tarbijahindade aastakasv

Maailmamajanduse jätkuva ebakindluse taustal ei ole välismaise nõudluspoolse hinnasurve tugevnemist oodata ka 2003. aastal. Võrreldes 2002. aastaga on konsensuslik hinnang¹ 2003. a keskmisele hinnatõusule euroalal 0,5 protsendipunkti võrra madalam. Ajutiselt võib hinnakasvu kiirendada vaid nafta hinna heitlikkus.

Krooni realkursi muutumine

Koos inflatsioonitempo aeglustumisega on aeglustunud ka krooni realkursi tõus, mille aastakasv oli 2002. a IV kvartalis tööstusriikide valuutade suhtes 0,6% ja siirderiikide vääringute suhtes 5,9%. Viimane näitaja oli suuresti tingitud Vene rubla odavnemisest. Selles, et realkursi tõusu koondnäitaja jäi aastaarvestuses 1,9% tasemele, oli suur roll just Eesti krooni nominaalsel kallinemisel siirderiikide valuutade suhtes (7,4%). Ameerika dollari odavnemise neutraliseeris suuresti Rootsi krooni kallinemine. Nominaalkursi muutumise tavapärasest suurem mõju realkursi koondnäitajale oli iseloomulik kogu 2002. aastale (vt joonis 3.3). Eesti krooni nominaalkursi tõus kiirenes 2002. a ning ulatus 2,1%ni.

Ehkki krooni realkursi aastane tõus kõikus 2002. a jooksul ka tööstusriikide vääringute suhtes, võib selle dünaamikat pidada pikas perspektiivis tasakaaluliseks. Selles kajastub realkursi sisemine tõus ehk suletud ja avatud sektori hinnakasvu erinevus. On ju kiirem inflatsioonitempo konkurentidele suletud sektoris hinnaühildumise lahutamatu osa.

Joonis 3.3. Eesti krooni reaal- ja nominaalkursi 12 kuu muut

¹ Vaata nt Euro Zone Barometer. Märts 2003. M.I.Economics.